

DOI: 10.31648/kpp.11347

Wojciech Kierznowski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0009-0002-0546-478X

kierznowski.wojciech@gmail.com

Wybrane obszary działalności zorganizowanych grup przestępczych w Polsce

Charakterystyka przestępczości zorganizowanej w Polsce i w Europie

Zgodnie z aktualnym raportem Europolu (Internet Organised Crime Threat Assessment, EU-OCTA 2024) w Europie odnotowuje się wysoką aktywność zorganizowanych grup przestępczych w zakresie przestępstw dokonanych z wykorzystaniem kryptowalut, cyberataków, wykorzystywania seksualnego dzieci przy użyciu internetu oraz szeroko rozumianych oszustw online (*phishing*, *account takeover*, *digital skimming attacks*, *online fraud* etc.)¹. Europol słusznie zwraca także uwagę na potencjalnie dynamiczny rozwój przestępczości dokonywanej przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji². Z najnowszego raportu Europolu (Serious and Organised Crime Threat Assessment, EU-SOCTA 2025) wynika natomiast, że poza przywołanymi kierunkami (tendencjami) do zmian w charakterystyce europejskiej przestępczości zorganizowanej wciąż istotnym problemem pozostaje przemyt i handel narkotykami wraz z ich prekursorami oraz bronią³. Przewiduje się przy tym prawdopodobny wzrost handlu bronią w związku z możliwym rozstrzygnięciem kwestii działań wojennych Rosji przeciwko Ukrainie⁴. Jak słusznie stwierdzono, istnieje przy tym możliwość wzrostu wcielania nowych członków w struktury zorganizowanych grup przestępczych działających na terenie państw członkowskich

¹Europol, Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2024, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

²Ibidem, s. 33, pkt 5.1: *AI-assisted cybercrime has only just begun*.

³Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment – The changing DNA of serious and organised crime, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2025, s. 88–89.

⁴Ibidem, s. 81.

UE⁵. Nie bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia geograficznego położenia Polski jako państwa graniczącego z Ukrainą. Zawarte w raporcie stanowisko polskiego Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie nowych wyzwań w kontekście zwalczania przestępczości zorganizowanej wprost odnosi się do kwestii przewidywanego wzrostu przemytu broni i amunicji z Ukrainy do Polski⁶.

Wobec powyższego należy zwrócić uwagę, że przestępczość zorganizowana przeważnie motywowana jest z pobudek zarobkowych lub w celu zdobycia władzy⁷. Charakter i stopień zorganizowania grupy przestępczej jest przy tym o tyle ważny, że determinuje poniekąd zasięg jej działania, jak i sprawczość przy współpracy lub konkurencyjności z innymi grupami przestępczymi⁸. Charakterystycznym zjawiskiem jest także nieustanna adaptacja do technik i taktyk organów ścigania⁹. Główne kierunki działania grup skoncentrowane były niegdyś na kradzieżach aut, nielegalnym handlu tytoniem, alkoholem, bronią i materiałami wybuchowymi, narkotykami, uprowadzeniach dla okupu, handlu ludźmi, prostytutką, płatną protekcją, wymuszeniami (haraczami), rzadziej aktami terrorystycznymi i przestępstwami na rynku kapitałowym lub podatkowym¹⁰. Odnotowywano przy tym wzrost przestępczości agresywnej i gospodarczej z jednoczesnym rozwojem w skali międzynarodowej i „samodoskonaleniem zawodowym” sprawców¹¹.

Aktualnie zmienia się tendencja w zakresie przestępstw kryminalnych, a zorganizowane grupy częściej zajmują się przestępstwami o charakterze ekonomicznym (*white collar crimes*)¹². Liczba grup kryminalnych spada na rzecz grup ekonomicznych, z tym zastrzeżeniem, że zorganizowane grupy przestępcze nadal aktywnie funkcjonują w handlu narkotykami, bronią i tytoniem¹³. Za Brunonem Hołystem należy stwierdzić, że przewidywane kierunki rozwoju przestępczości zorganizowanej najprawdopodobniej skierowane będą na m.in. dalszą i szerzej zakrojoną działalność międzynarodową, zwiększenie wcielania członków w szeregi zorganizowanych grup przestępczych (zob. tabela 1), pojawienie się nowych narkotyków syntetycznych i zwiększenie natężenia wprowadzania do obrotu ich prekursorów.

Zwalczanie przestępczości zorganizowanej wymaga działań wykrywczych, operacyjno-rozpoznawczych i procesowych. Powołane w tym celu Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP), jako podmiot wyspecjalizowany, realizuje na obszarze całego kraju zadania w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej¹⁴. Z tego także powodu w celu przedstawienia charakterystyki problemu posłużono się danymi z cyklicznych sprawozdań działalności CBŚP.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem, s. 9.

⁷ B. Hołyst, *Kryminologia*, Warszawa 2022, s. 242.

⁸ Szerzej o strukturach zorganizowanych grup przestępczych: M. Cichomski, A. Fraj-Milczarska, *Struktura zorganizowanych grup przestępczych*, [w:] L. Paprzycki, Z. Rau (red.), *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nowoczesne technologie i praca operacyjna*, Warszawa 2009, s. 196–197.

⁹ Europol, *European Union Serious Crime...*, s. 81.

¹⁰ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002, s. 53–59.

¹¹ Ibidem.

¹² G. Ociecek, *Przestępczość zorganizowana w ujęciu statystycznym, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości o charakterze narkotykowym (część II: 2004–2021)*, „Prokuratura i Prawo” 2022, nr 6, s. 5–41.

¹³ B. Hołyst, *Kryminologia*, s. 244–250.

¹⁴ Art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 145 z późn. zm.).

Tabela 1. Liczba podejrzanych liderów i członków zorganizowanych grup przestępczych w latach 2019–2024

Rok	Grupy polskie		Grupy międzynarodowe	
	Liderzy	Członkowie	Liderzy	Członkowie
2019	135	1749	19	287
2020	138	1565	27	262
2021	176	1986	26	199
2022	191	2042	25	249
2023	163	2213	28	279
2024	170	2007	24	250

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez CBŚP.

Od 2019 r., pomimo stosunkowo niezmienniej liczby podejrzanych liderów polskich zorganizowanych grup przestępczych, w obrębie zainteresowania CBŚP pojawia się więcej ich członków (wzrost o 15% w 2024 r. w stosunku do 2019 r.). Może to świadczyć o wspomnianym już trendzie do rozszerzania struktur grupy. W analizowanych danych ma to jednak pokrycie jedynie w zakresie grup polskich, ponieważ zakres osób podejrzanych działających w ramach zorganizowanych grup przestępczych o charakterze międzynarodowym pozostaje względnie niezmienny.

Należy stwierdzić, że działalność zorganizowanych grup przestępczych od zawsze stanowiła wysokie zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli oraz skutkowałą dynamicznym rozwojem czarnego rynku, a wraz ze wzrostem przestępczości w obszarach ekonomicznych, intensyfikuje się wpływ na szarą strefę. Według badań prowadzonych nad szarą strefą w Polsce przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową jej rozmiar szacowano na 16,7% PKB w 2015 r.¹⁵ Z kolei w 2023 r. wynik ten osiągnął poziom 18,9%, przy czym projekcja rozmiaru szarej strefy na rok 2024 wyniosła 18,5% PKB¹⁶.

Analiza danych z raportów działalności CBŚP w latach 2019–2024 prowadzi do wniosków, że mimo zmian w zakresie charakteru działalności zorganizowanych grup przestępczych w Polsce nadal znaczna aktywność grup pozostaje w sekcji gospodarki nielegalnej (*illegal economy*), tj. bezprawnych działań gospodarczych w postaci handlu bronią, narkotykami, materiałami wybuchowymi, krajanką tytoniową i papierosami¹⁷. Wartość zabezpieczanego przez CBŚP mienia w ramach rozbijania zorganizowanych grup przestępczych stale rosła w latach 2019–2024 (ponad 865 mln zł w 2023 r.), natomiast w 2024 r. odnotowano 24% spadek w wartości zabezpieczonego mienia, co jednakże nadal stanowi ponad 657 mln zł¹⁸.

¹⁵D. Pauch, *Zjawisko szarej strefy w gospodarce*, „Finanse, Rynki, Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, nr 76, z. 1, s. 247–255.

¹⁶J. Fundowicz, K. Łapiński, B. Wyżnikiewicz, *Szara strefa 2024*, Warszawa 2024, s. 5.

¹⁷D. Pauch, op. cit., s. 248.

¹⁸Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2023 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2024; por. Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2024 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2025.

Analiza wybranych obszarów działalności zorganizowanych grup przestępczych na podstawie danych udostępnionych przez CBŚP

W celu zestawienia danych dotyczących obszarów działalności zorganizowanych grup przestępczych w Polsce z danymi empirycznymi poddano analizie dane z działalności CBŚP za lata 2019–2024, w zakresie liczby zabezpieczonych papierosów, krajanki tytoniowej (zob. tabela 2), broni palnej (zob. tabela 3) i narkotyków (zob. tabela 4).

Tabela 2. Wykaz zlikwidowanych fabryk papierosów i miejsc produkcji krajanki tytoniowej wraz z liczbą zabezpieczonych papierosów i krajanki tytoniowej w latach 2019–2024

Rok	Liczba zlikwidowanych fabryk papierosów	Papierosy (w sztukach)	Liczba miejsc, w których produkowano krajankę tytoniu	Krajanka tytoniowa (w kilogramach)
2019	20	211 751 304	20	324 460
2020	20	190 869 854	14	306 025
2021	19	280 087 425	16	541 211
2022	19	244 792 150	17	212 828
2023	22	340 743 377	7	317 236
2024	16	252 397 324	8	263 428

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez CBŚP.

CBŚP, prowadząc działania mające na celu zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych, zlikwidowały w 2019 r. 20 fabryk papierosów i 20 miejsc, w których produkowano krajankę tytoniu. Zabezpieczono przy tym 211 751 304 sztuk papierosów i 324 460 kg krajanki tytoniowej. Natomiast w 2024 r. liczba zlikwidowanych fabryk papierosów spadła do 16, przy jednoczesnym wzroście liczby zabezpieczonych papierosów – 252 397 324 sztuk (wzrost o 19%). Liczba zabezpieczonej w kilogramach krajanki tytoniowej zmalała (spadek o 19% w 2024 r.) w stosunku do roku bazowego. W wypowiedzi prasowej z 2023 r. zastępca komendanta CBŚP stwierdził, że koszt wyprodukowania jednej paczki wynosi ok. 1,5–2 zł, w sprzedaży hurtowej cena tej paczki to 4–5 zł, natomiast w sprzedaży detalicznej ok. 9–10 zł¹⁹. Przeliczając zabezpieczone papierosy z 2019 r., zorganizowane grupy przestępcze utraciły w przybliżeniu 10 587 656 paczek papierosów, co po przeliczeniu na wartość nieakcyzowanych papierosów z czarnego rynku wynosi ok. 105 875 650 zł, przy przyjęciu ceny detalicznej 10 zł za paczkę. W 2024 r. wartość zabezpieczonych papierosów, przy przyjęciu tej samej wartości za paczkę, wynosiła w przybliżeniu 126 198 662 zł.

¹⁹ Zob. Polska Agencja Prasowa, *Nowoczesne fabryki nielegalnych papierosów to zakłady wyposażone w sprzęt warty ponad milion euro*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1588978%2Cnowoczesne-fabryki-nielegalnych-papierosow-zaklady-wyposazone-w-sprzet> (data dostępu: 6.04.2025).

CBŚP w ramach prowadzonych działań operacyjnych w latach 2019–2024 zabezpieczyło również określoną liczbę jednostek broni palnej. Dysponując wyłącznie statystyką, nie sposób wnioskować, czy zabezpieczona broń miała być przedmiotem handlu na czarnym rynku, czy miała zostać użyta przy porachunkach między innymi grupami. Należy natomiast przyjąć, że zorganizowane grupy działające na terenie kraju weszły w jej posiadanie w sposób bezprawny. Kompleksowo problematykę nielegalnego handlu bronią w Polsce opisał Piotr Chlebowicz, tożsamo posługując się metodą statystyczną, obszernie przedstawiając skalę problemu²⁰.

Tabela 3. Wykaz zabezpieczonych jednostek broni palnej w latach 2019–2024

Rodzaj	Rok					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Długa (automatyczna, półautomatyczna, powtarzalna, jednostrzałowa – karabinki, karabiny, strzelby)	34	b.d.	226	332	337	270
Krótką (pistolety i rewolwery)	71	b.d.	433	169	245	178
Pistolety maszynowe	b.d.	b.d.	40	60	69	22
Sygnalowa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	692	5
Gazowa	119	b.d.	21	22	18	36
Samodziały (samoróbki)	b.d.	b.d.	29	5	8	b.d.
Inne	26	b.d.	11	11	5	5
Razem	250	370	760	599	1374	516

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez CBŚP.

W 2019 r. zabezpieczono 34 sztuki broni długiej, 71 sztuk broni krótkiej, 119 broni gazowej i 26 innych rodzajów broni palnej. Z danych udostępnionych przez CBŚP w 2020 r. nie wynika, jakie jednostki broni zostały zabezpieczone, podano jedynie ich ilość. W 2021 r. nastąpił pierwszy znaczny wzrost w zakresie zabezpieczonej broni długiej – 226 sztuk (wzrost o 565%) i broni krótkiej – 433 sztuki (wzrost o 510%), przy jednoczesnym zabezpieczeniu 40 sztuk broni maszynowej; w efekcie zabezpieczono ogółem 760 sztuk broni palnej (wzrost o 204%). Dane z 2023 r. wydają się znacznie odbiegać od dotychczasowej normy w liczbie jednostek broni ogółem (wzrost o 450% w stosunku do 2019 r.) przez zabezpieczenie 692 sztuk broni sygnalowej. Wzrosła natomiast znacząco

²⁰ Zob. P. Chlebowicz, *Rozmiary nielegalnego handlu bronią w Polsce w świetle danych statystycznych*, [w:] idem, *Nielegalny handel bronią. Studium kryminologiczne*, Warszawa 2015.

liczba jednostek zabezpieczonej broni długiej w stosunku do 2019 r. – 337 sztuk (wzrost o 891%), a liczba jednostek broni długiej pozostała względnie tożsama w zestawieniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym, tj. 2022 (5 sztuk różnicy). Zabezpieczono 245 sztuk broni krótkiej (wzrost o 245% w odniesieniu do 2019 r., spadek o 43% w stosunku do roku 2021 i ponowny wzrost o 45% w stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego, tj. 2022 r.). Zestawiając aktualny rok sprawozdawczy (2024) z rokiem bazowym, zabezpieczono 270 sztuk broni długiej (wzrost o 694%), co stanowi natomiast spadek w stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego, tj. 2023 o 20%. Również wzrosła liczba zabezpieczonych jednostek broni krótkiej, tj. 178 sztuk (wzrost o 151%), co równocześnie jest spadkiem w stosunku do roku 2023 o 27%.

Analizowane dane z zabezpieczonych ilości narkotyków za lata 2019–2024, wykazują, że handel substancjami psychoaktywnymi i ich półproduktami niezmiennie od lat pozostaje jednym z głównych obszarów działalności zorganizowanych grup przestępczych w Polsce²¹.

Tabela 4. Wykaz zabezpieczonych narkotyków w latach 2019–2024

Rodzaj	Rok					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Amfetamina (g)	939 993	987 111	882 532	749 675	971 687	1 185 080
Haszysz (g)	492 716	1 900 982	295 953	1 159 067	885 767	1 666 437
Heroina (g)	852	423 975	103 136	11 135	2035	916
Kokaina (g)	3 654 992	3 872 509	1 919 797	222 862	2 267 827	4 236 502
Marihuana (g)	1 925 515	1 986 354	5 876 530	4 177 409	2 044 108	4 617 833
MDMA (g)	5755	67 595	102 981	8989	45 354	24 354
Metamfetamina (g)	116 296	201 266	106 313	31 405	23 869	237 963
Mefedron (g)	b.d.	b.d.	1 004 106	129 063	370 091	111 823
Ecstasy (szt.)	49 921	23 839	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
BMK (l)	59	94	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Krzewy konopi indyjskich (szt.)	11 480	39 138	7276	4642	4238	2937

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez CBŚP.

Zarobek z handlu narkotykami jest jednym z najbardziej dochodowych przedsięwzięć zorganizowanych grup przestępczych nie tylko w Polsce, ale na całym świecie. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) w raporcie z 2024 r. wskazuje, iż ich dostępność pozostaje na niezmiennie wysokim poziomie, bez

²¹ Por. tabelę 3 *Liczba grup przestępczych (według poszczególnych kategorii), które były w zainteresowaniu CBŚ KGP oraz CBŚP w okresie od 2004 r. do 2021 r.*, [w:] G. Ociecek, op. cit., s. 5–41.

względem na rodzaj substancji²². Według EMCDDA blisko 70% konfiskat narkotyków odbywa się w portach, przy czym zwłaszcza do przemytu dużych ilości kokainy wykorzystywane są kontenery transportowe. Zwraca się ponadto uwagę na realne obawy co do rozwoju przemytu narkotyków przy wykorzystaniu mniejszych portów, nie tylko w Europie Zachodniej (Belgia, Holandia)²³.

Analizując dane opracowane na podstawie sprawozdań CBŚP (tabela 4), można zauważyć pewną tendencję do obrotu wybranymi substancjami psychoaktywnymi i ich półśrodkami w RP. Środki, których zabezpiecza się nieustannie najwięcej, to kokaina, amfetamina, haszysz i marihuana. Zauważono nieznaczące ilości heroiny, bez znacznych tendencji wzrostowych (poza jednostkowymi odchyłami w 2020 r.).

Kokainę wytwarza się przede wszystkim w Ameryce Południowej, tj. w Kolumbii, Boliwii i w Peru, a następnie przemycą do krajów członkowskich Unii Europejskiej²⁴. Transport odbywa się głównie drogą morską do europejskich portów w Belgii i Holandii. Z raportów wynika, że przemytnicy stosunkowo rzadko korzystają z drogi lotniczej prowadzącej przez południe Afryki. Następnie kokaina przemycana jest z wykorzystaniem strefy Shengen do Polski z krajów Europy Zachodniej (Belgia, Holandia, Hiszpania, Niemcy)²⁵.

Zgodnie z danymi European Union Drugs Agency amfetamina produkowana jest w największych ilościach w Holandii, Niemczech i w Polsce²⁶. Główne centra przerzutowe odnotowywano w Holandii, Niemczech i w Belgii. Amfetamina rozprowadzana jest po Europie głównie drogą lądową, przy użyciu ciężarówek i samochodów. Narkotyki przeznaczone na rynek krajów skandynawskich wysyłane są przez Morze Bałtyckie przy udziale członków zorganizowanych grup przestępczych z krajów docelowych. Używa się przy tym promów do transportu osobowego i dla pojazdów komercyjnych²⁷. Kurierzy dowożący mniejsze ilości amfetaminy także korzystają z promów i drogi przez Morze Bałtyckie, rzadziej korzystając z objazdowej drogi lądowej przez Litwę, Łotwę i Estonię.

Haszysz trafia do Europy najczęściej z Maroka przy wykorzystaniu drogi morskiej. Przemytnicy używają przy tym głównie łodzi, ale Interpol spotkał się także z wykorzystaniem skuterów wodnych do przemytu²⁸. Droga z Afryki na Gibraltar jest krótka i umożliwia korzystanie z prywatnych środków transportu wodnego. Natomiast

²² EMCDDA, Understanding Europe's drug situation in 2024 – key developments (part of a European Drug Report 2024), s. 5, por. EMCDDA, European Drug Report 2024, s. 11–12, 28.

²³ EMCDDA, European Drug Report 2024, s. 5.

²⁴ United Nations Office on Drugs and Crime, *World Drug Report. Statistical Annex*, rozdział *Main departure or transit countries of cocaine shipments as described in reported seizures, 2019–2022*, New York 2024.

²⁵ Ibidem, rozdział *Main cocaine trafficking flows as described in reported seizures*.

²⁶ European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction, EU Drug Market: Amphetamine – In-depth analysis. Production in Europe, Europol, 2023, s. 6.

²⁷ Ibidem, s. 4–5.

²⁸ European Border and Coast Guard Agency, Jet skis modus operandi on the Western Mediterranean route, European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/morocco-to-spain-in-30-minutes-how-crime-group-smuggled-migrants-and-cannabis-jet-skis> (data dostępu: 6.04.2025).

marihuana przemycana jest do Polski w zasadzie z całej Europy Zachodniej. Jej duże ilości trafiają do Polski głównie drogą lądową, często przy użyciu samochodów osobowych i ciężarowych²⁹.

Z najnowszego raportu CBŚP wynika również, że w 2024 r. ujawniono rekordową ilość narkotyków, tj. blisko 22 tony (w 2023 r. liczba ta wyniosła do ok. 14 ton, co stanowi wzrost o 57%)³⁰. Ponadto zlikwidowano 60 laboratoriów narkotyków syntetycznych oraz 24 profesjonalnie zorganizowanych plantacji konopii indyjskich.

Wnioski

Argumenty w zakresie przenoszenia działalności zorganizowanych grup przestępczych do sektora ekonomicznego są co do zasady słuszne, natomiast zmiany te postępują długofalowo i nie oznaczają porzucenia działalności kryminalnej³¹. Przedstawione dane wskazują na to, że zorganizowane grupy przestępcze działające w Polsce mogą mieć tendencję do wzmożonej rekrutacji członków, przy jednoczesnym utrzymywaniu względnie zbliżonej liczby liderów w rozumieniu art. 258 § 3 Kodeksu karnego³². Należy również przyjąć, że w miejsce zwalczanych krajowych zorganizowanych grup przestępczych niezwłocznie wkraczają nowe grupy. Jednocześnie nie odnotowano w latach 2019–2024 wyraźnego wzrostu członków grup międzynarodowych działających na terenie RP, co może ulec zmianie w najbliższych latach. W 2009 r. trafne argumenty przytaczał Emil W. Pływaczewski w zakresie przewidywanego kierunku zwiększenia liczby kradzieży i handlu maszynami budowlanymi oraz rolniczymi³³. Znajduje to potwierdzenie w sprawozdaniu CBŚP z 2024 r. (czyli po 15 latach od przywołanej publikacji) – w ramach prowadzonych czynności Policja zabezpieczyła mienie o wartości przekraczającej 52 mln zł, a zabezpieczonym mieniem były przeważnie pojazdy, maszyny rolnicze, sprzęt budowlany i części do pojazdów.

Zauważa się wzrost w nielegalnej produkcji papierosów przy jednoczesnym zachowaniu zbliżonej liczby fabryk. Spada liczba likwidowanych miejsc, w których produkowano krajankę tytoniową. Natomiast jej ilość, mimo spadku liczby miejsc produkcji i zwiększonego wyrobu papierosów, wynosi średnio 327 531 kg rocznie.

Na przestrzeni lat notowano wzrost w zabezpieczaniu wszystkich rodzajów sztuk broni. Największy w zakresie broni długiej i broni ogółem, bez podziału na rodzaj,

²⁹ Przykładem komunikaty CBŚP: <https://cbasp.policja.pl/cbs/aktualnosci/217181,Przejete-177-kg-marihuany-przemycanej-z-Hispanii.html> oraz <https://cbasp.policja.pl/cbs/aktualnosci/242479,Z-Hispanii-zamiast-suszonych-warzyw-przyjechalo-39-kg-marihuany.html>, a także komunikat Straży Granicznej <https://nabuzanski.strazgraniczna.pl/nos/aktualnosci/57504,Zatrzymano-prawie-200-kg-marihuany-o-wartosci-ponad-8-mln-zl.html> (data dostępu: 6.04.2025).

³⁰ Z kolei w 2016 r. zabezpieczono 3 tony narkotyków, w 2017 r. – 2,2 tony, co w zestawieniu z rokiem 2024 stanowi 10-krotny wzrost. Szerzej na temat przestępczości narkotykowej: E.W. Pływaczewski, E. Jurgielewicz-Delegacz, *Zorganizowana przestępczość narkotykowa w Polsce*, „Zeszyty Prawnicze” 2020, nr 20(2), s. 180.

³¹ Zob. szerzej o kierunkach rozwoju przestępczości zorganizowanej: idem, *Główne tendencje rozwojowe przestępczości zorganizowanej w Polsce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2009, z. 6, s. 115–135.

³² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17 z późn. zm.).

³³ E.W. Pływaczewski, *Główne tendencje...*, s. 125.

co może wskazywać na pewną tendencję do rozwoju przestępczości zorganizowanej o charakterze zbrojnym na terenie RP (w rozumieniu art. 258 § 2 Kodeksu karnego).

Zorganizowane grupy przestępcze stale uczestniczą w nielegalnym handlu narkotykami, a substancje, których dostarcza się najczęściej na rynek w Polsce, to kokaina, amfetamina, marihuana i haszysz. Odnotowano także pewne ilości mefedronu i fenyloacetonu (BMK), który jest półproduktem w syntezie amfetaminy i metamafetaminy. Nie odnotowano, aby heroina, MDMA, mefedron i ecstasy należały do grupy najchętniej wprowadzanych narkotyków na rynek Polski.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Chlebowicz P., *Rozmiary nielegalnego handlu bronią w Polsce w świetle danych statystycznych*, [w:] idem, *Nielegalny handel bronią. Studium kryminologiczne*, Warszawa 2015.
- Cichomski M., Fraj-Milczarska A., *Struktura zorganizowanych grup przestępczych*, [w:] L. Paprzycki, Z. Rau (red.), *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu. Nowoczesne technologie i praca operacyjna*, Warszawa 2009.
- European Border and Coast Guard Agency, Jet skis modus operandi on the Western Mediterranean route, European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2022.
- European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction, EU Drug Market: Amphetamine – In-depth analysis, Europol, 2023.
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments.
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, Understanding Europe's drug situation in 2024 – key developments, European Drug Report 2024.
- Europol, Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2024, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2024.
- Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment – The changing DNA of serious and organised crime, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2025.
- Fundowicz J., Łapiński K., Wyżnikiewicz B., *Szara strefa 2024*, Warszawa 2024.
- Hołyst B., *Kryminologia*, Warszawa 2022.
- Ocieczek G. *Przestępczość zorganizowana w ujęciu statystycznym, ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości o charakterze narkotykowym (część II: 2004–2021)*, „Prokuratura i Prawo” 2022, nr 6.

- Pauch D., *Zjawisko szarej strefy w gospodarce*, „Finanse, Rynki, Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, nr 76, z. 1.
- Pływaczewski E.W., *Główne tendencje rozwojowe przestępczości zorganizowanej w Polsce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2009, z. 6.
- Pływaczewski E.W., Jurgielewicz-Delegacz E., *Zorganizowana przestępczość narkotykowa w Polsce*, „Zeszyty Prawnicze” 2020, nr 20(2).
- Rau Z., *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, Kraków 2002.
- United Nations Office on Drugs and Crime, *World Drug Report 2024*, Nowy Jork 2024.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 145 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17 z późn. zm.).

Inne

- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2019 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2020.
- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2020 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2021.
- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2021 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2022.
- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2022 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2023.
- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2023 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2024.
- Centralne Biuro Śledcze Policji, *Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego Policji za 2024 rok (w ujęciu statystycznym)*, Warszawa 2025.
- Komunikat CBŚP z 20 marca 2024 r., <https://cbasp.policja.pl/cbs/aktualnosci/242479,Z-Hispanii-zamiast-suszonych-warzyw-przyjechalo-39-kg-marihuany.html>.
- Komunikat CBŚP z 27 kwietnia 2022 r., <https://cbasp.policja.pl/cbs/aktualnosci/217181,Przejete-177-kg-marihuany-przemyczonej-z-Hispanii.html>.
- Komunikat prasowy zastępcy komendanta CBŚP, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1588978%2Cnowoczesne-fabryki-nielegalnych-papierosow-zaklady-wypozazone-w-sprzet>.
- Komunikat Straży Granicznej z 3 listopada 2023 r., <https://nadbuzanski.strazgraniczna.pl/nos/aktualnosci/57504,Zatrzymano-prawie-200-kg-marihuany-o-wartosci-ponad-8-mln-zl.html>.
- Polska Agencja Prasowa, *Nowoczesne fabryki nielegalnych papierosów to zakłady wyposażone w sprzęt warty ponad milion euro*, <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1588978%2Cnowoczesne-fabryki-nielegalnych-papierosow-zaklady-wypozazone-w-sprzet>.

Selected areas of activity of organized criminal groups in Poland

Summary

The article attempts to present that despite the undoubted change in the characteristics of organized crime in Poland, the criminal sector, based on illegal trade in weapons, drugs, cigarettes and cut tobacco, is still relevant. A possible trend towards an increase in the number of people operating as members in the structures of organized crime groups was also noted. The analysis included statistical data provided by the Central Bureau of Investigation of the Police in the years 2019–2024 in the field of monitoring and combating organized crime in the areas of: illegal production of cigarettes and cut tobacco, including liquidated cigarette factories and places producing cut tobacco. Illegal possession of firearms, divided into the types of weapons secured, i.e. long, short, machine guns, signal, gas, homespun and others. In addition, the type and quantity of seized drugs were examined, divided into amphetamine, hashish, heroin, cocaine, marijuana, MDMA, methamphetamine, mephedrone, escstasy, BMK and cannabis bushes, as part of the activities carried out to combat organized crime in the territory of the Republic of Poland.

Keywords: organized criminal groups, organized crime, drugs, weapons, illegal cigarette production, Central Police Investigation Bureau